

Lausunto

20.11.2020

Asia: VN/16660/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta lainsäädännöstä

Tiedonhallintalain ja julkisuuslain muutokset

Onko ehdotuksella vaikutuksia, joita ei ole vielä tunnistettu, erityisesti lakien soveltamisalassa oleviin organisaatioihin? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Ehdotuksessa ja direktiivissä ei velvoiteta rajapintojen, jotka olisivat nimenomaan avoimia, käyttöön. Mitä mieltä olette väitteestä, että viranomaiset oman harkintansa mukaan käyttäisivät avoimia rajapintoja joka tapauksessa silloin, kun se on tarkoituksenmukaista?

-

Onko ehdotettujen muutosten johdosta tarpeen muuttaa myös jotain erityislainsäädäntöä, jota ei esitysluonnoksessa ole tunnistettu?

-

Laki eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

-

Millaisiin yrityksiin toimialallanne tai alueellanne ehdotettu laki tulisi sovellettavaksi?

-

Tunnistatteko julkisia yrityksiä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on sen kanssa ristiriidassa?

-

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä antamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja uudelleenkäytettäväksi?

-

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä julkaisemaan tai julkistamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja, mutta jonka tosiasiallisena tarkoituksena tai vaikutuksena on tietojen uudelleenkäyttö kaupallisiin tai muihin tarkoituksiin?

-

Onko ehdotetun lain soveltamisalassa oleviin yrityksiin tai muihin toimijoihin sellaisia vaikutuksia, joita ei ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Onko asiakirjojen uudelleenkäytön salliminen ominaista tai olennaista jonkin ehdotetun lain soveltamisalassa olevan julkisen yrityksen liiketoiminnalle?

-

Laki julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

Lakiesitys on kannatettava, koska säädökset kohdistuvat niihin tietoaineistoihin, jotka ovat jo muutenkin vapaasti avattu tietovarastoissa.

Tutkimustoiminnassa syntyy eri tyyppisiä aineistoja, joiden uudelleen käyttöön ja avaamiseen liittyy monia reunaehtoja. Tämä toiminnan moninaisuus pitää voida huomioida jatkossakin.

Onko ehdotuksella vaikutuksia tutkimusaineistoja tuottaviin tai julkaiseviin tahoihin, joita ei vielä ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

Tiedossa ei ole uusia tahoja, joihin lakiehdotuksella olisi vaikutuksia.

Onko olemassa riskiä siitä, että tutkimusaineistoja ei enää asetettaisi julkisesti saataville sen vuoksi, että ehdotettu laki tulisi niihin julkaisun johdosta sovellettavaksi?

Pieni riski voisi liittyä dynaamisten tietoaineistojen pitkäaikaissäilytyksen ylläpitokustannusten vuoksi, koska tietojen jakaminen ei voi olla maksullista. Tämä kustannus pitäisi huomioida sekä julkisten rahoittajien projektirahoituksessa että kansallisten tietovarantojen kehittämisessä ja rahoituksessa. Yksittäiselle tutkimuslaitokselle ei saisi tulla lisäkustannuksia julkisesti rahoitettujen projektien päättymisen jälkeen.

Tietyissä tilanteissa on hyödyllistä voida julkaista data ensin lisenssillä, joka rajaa kaupallisen käytön pois ja myöhemmin julkistaa maksullisella kaupallisen käytön mahdollistavalla lisenssillä. Tämä pitäisi voida sallia ja tulkita avoimesti saatavaksi saatetut aineistot vain niiksi, jotka on alun perin avattu vapailla lisensseillä.

Missä laajuudessa tutkimusaineistojen maksutonta saatavuutta edellytetään jo nykyään osana julkista tutkimusrahoitusta?

Monet tutkimusrahoittajat edellyttävät jo nyt niiden tietoaineistojen avaamista, jotka on tuotettu julkisesti rahoitetuissa projekteissa. Avaamisessa on huomioitu tässäkin lakiesityksessä mainittu periaate ”niin avointa kuin mahdollista, niin suljettua kuin välttämätöntä”, mikä on rajannut sensitiiviset ja muut lähinnä regulaatioon liittyvien syiden vuoksi suljettavat aineistot pois jaettavista aineistoista. Luottamuksellisten asiakasprojektien aineistoja ei ole voitu aiemminkaan avata, mikä on tämänkin lakiehdotuksen kohdejoukon rajauksena.

Tietyistä aineistoista avataan vain metadata, mutta sitä ei pidä jatkossakaan tulkita niin, että tutkimusaineisto olisi saatettu avoimeksi. Myöskään aineistosta laaditun julkaisun avaaminen ei merkitse tietoaineiston saattamista avoimeksi.

Tunnistatteko tutkimusaineistoja, niiden tuottamista tai hyödyntämistä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on ehdotetun sääntelyn kanssa ristiriidassa?

Tiedossa ei ole ko. sääntelyä

Arvokkaat tietoaineistot

Onko toimialallanne tai toiminnassanne tunnistettu tietoaineistoja, jotka mahdollisesti tai todennäköisesti tultaisiin komission toimesta säätämään arvokkaiksi tietoaineistoiksi?

-

Onko toimialallanne tai toiminnassanne varauduttu arvokkaiden tietoaineistojen sääntelystä johtuviin vaikutuksiin? Miten kuvailisitte vaikutuksia ja niihin varautumista? Antakaa mahdollisuuksien mukaan myös euro- tai lukumääräarvioita.

-

Yleiset kommentit

Yleiset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta ja ehdotetun sääntelyn vaikutuksista kokonaisuudessaan.

-

Hämäläinen Tuula
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy